

יוסף גביזון - משרד עורכי דין וגישור
Yosef Gabizon - Law Firm and Mediation

ביטול ייפוי כוח מתמשך ע"י ביהמ"ש

עו"ד יוסף גביזון
משרד עו"ד יוסף גביזון

עילות לביטול ייפוי כוח מתמשך בהתאם להוראות חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב - 1962

ס' 32בט(א) (תיקון מספר 18, תשע"ו - 2016) קובע עילות לביטול ייפוי כוח מתמשך, בדלקמן:

1. מיופה הכוח לא מפעיל את הסמכויות שבייפוי כוח כראוי ונגרמת לממנה פגיעה של ממש, או שהוא אינו פועל לפי רצונו של הממנה.
2. ייפוי כוח ניתן כתוצאה ממרמה, ניצול או הפעלת לחץ או השפעה בלתי הוגנת או הממנה לא היה בעל כשירות.
3. בית המשפט ראה כי לשם שמירה על ענייניו של הממנה, יש למנות אפוטרופוס שידאג לענייניו, כולם או חלקם.

בא"פ 5658-06-20 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח' (17.11.22) התייחס כב' הש' בנימין יזרעאלי לסוגיית זו:

ניתן לקטלג את הטעמים לביטול ייפוי הכוח המתמשך לשתי קבוצות: האחת, מטעמים הקשורים בטיפול בממנה בהווה, עניינים אלו נדונים בסעיפים 32כט(1) ו-32כט(2). השניה, טעמים הקשורים בנסיבות עריכת יפוי הכח בעבר, עניינים אלו נדונים בסעיף 32כט(2). "ייפוי הכוח ניתן כתוצאה ממרמה, מניצול או מהפעלת לחץ או השפעה בלתי הוגנת על הממנה או שהוא ניתן בעת שהממנה לא היה בעל כשירות". סעיף 32כט(2) מבקש להסדיר נסיבות בהן הממנה חתם על יפוי הכוח המתמשך באופן בו לא בא לידי ביטוי רצונו האמיתי, שכן הופעל עליו לחץ או השפעה בלתי הוגנת. הצורך בבדיקת נסיבות החתימה על יפוי הכוח המתמשך ורצונו של הממנה עובר לחתימה קיבל התייחסויות נוספות בחוק הכשרות. כך למשל נדרש עו"ד אשר ערך את ייפוי הכוח המתמשך לבדוק האם עת חתם הממנה על ייפוי הכוח, הוא הבין את המשמעות של ייפוי הכוח המתמשך והאם הוא מסכים לייפוי הכוח. לעניין זה קובע סעיף 32כט(ה): "32כט(ה) עורך הדין שבפניו נחתם ייפוי הכוח, יאשר על גבי הטופס כי הממנה חתם בפניו על ייפוי הכוח במועד הנקוב בו לאחר שהביא לידיעתו את הפרטים המפורטים בסעיף קטן (ג), וכי נוכח לדעת כי הממנה מבין את משמעות מתן ייפוי הכוח, מטרותיו ותוצאותיו והתרשם, לאחר שנתן על כך את דעתו, כי ייפוי הכוח ניתן בהסכמה חופשית ומרצון בלא שהופעלו על הממנה לחץ או השפעה בלתי הוגנת ובלא ניצול של מצוקתו או חולשתו." זאת ועוד, אף במסמך ייפוי הכוח עצמו מאשר הממנה כי ייפה את כוחו בהסכמה חופשית ובלא שהופעלו עליו לחץ או השפעה בלתי הוגנת. (ר' לעניין זה סעיף 32כט(ג)(ה) לחוק הכשרות). חזרת המחוקק על הצורך בבדיקת רצונו של הממנה, ובכלל כך האם הושפע הממנה ממאן שהוא, או נוצל על ידי מאן שהוא, עת חתם על יפוי הכוח המתמשך, מביאה לידי ביטוי את העקרונות עליהם מבקש החוק להגן: כיבודו הגנה על רצונו של הממנה ושליטתו בשאלה מי ינהל את ענייניו כשלא יוכל יותר לטפל בהם - יהא מיופה הכח אשר יהא."

32כט(א)(1) - מיופה הכוח לא מפעיל את הסמכויות שבייפוי כוח כראוי ונגרמת לממנה פגיעה של ממש, או שהוא אינו פועל לפי רצונו של הממנה

קבלת התביעה:

א"פ (משפחה חדרה) 16852-09-21 פלונית נ' אלמונית (אדם שמונה לו אפוטרופוס) (נבו 11.10.2023)

התנהלותה של ע', הממונה בהתאם ליפוי הכוח המתמשך, אינה בהתאם לעקרונות הקבועים בחוק ואינה לטובתה של אלמונית, הממנה. כאמור, החוק קובע, כי פעולותיו של הממונה יהיו, בין היתר, "בדרך שתגביל את זכויותיו וחירותו של הממנה במידה הפחותה ביותר" וכן נקבע, כי על הממונה "לפעול בדרך שתאפשר לממנה לממש את יכולותיו ולשמור על מירב עצמאותו האפשרית בהתאם ליכולותיו". מדיווחי העו"ס, מדיווחי העמותה ומההתנהלות בהליך ביחס למניעה של ביקורי פלונית ול' את אלמונית עולה, כי חירותה של אלמונית מוגבלת ונמנעת ממנה גישה לגורמי טיפול ולבני משפחה כאשר יש ספק בענין רצונה בהקשר זה.

"מאחר ושוכנעתי שע' לא הפעילה את הסמכויות שהוקנו לה כראוי ובעצם אי הפעלת יפוי כוח פעלה ע' שלא לטובתה של אלמונית; ומאחר ושוכנעתי שע' לא פעלה בהתאם לעקרונות החוק ביחס לאופן פעולתו של ממונה, בודדה את אלמונית מבני משפחה, הגבילה את חירותה ומנעה ממנה מיצוי זכויות, ליווי של גורמי טיפול ובירור צרכיה בצורה מקצועית - אני דוחה את הבקשה לביטול צו המינוי הזמני בשל קיומו של יפוי כוח.

איני נעתרת, בשלב זה, לבקשת ב"כ היועמ"ש (כפי שהועלתה בדיון מיום 6.9.2023) לבטל את יפוי הכוח שכן מינוי העמותה כאפוטרופוס מאפשר שמירה על זכויותיה וטובתה של אלמונית, אולם נקבעו הגבלות ותנאים לאופן ההפעלה.

א"פ (משפחה צפת) 12248-07-22 ס' נ' ש.פ (נבו 10.11.2022) -

"במקרה זה שוכנעתי כי המשיבה 2 פועלת כיום בצורה הגורמת למשיב 1 פגיעה של ממש ופועלת בניגוד לרצונו, ובניגוד לחובותיה כמיופת כוח, ובכך הוכחה עילה לביטול יפוי הכוח המתמשך. עוד שוכנעתי כי לשם שמירה על ענייניו יש למנות לו אפוטרופוס, שכן ללא מינוי, עלולים להיפגע זכויותיו וצרכיו ולא ניתן להשיג את מטרת המינוי ולשמור על טובתו של המשיב 1 בדרך הפוגעת פחות בזכויותיו, חירותו ועצמאותו."

32כט(א)(2) - ייפוי הכוח ניתן כתוצאה ממרמה, מניצול או מהפעלת לחץ או השפעה בלתי הוגנת על הממנה או שהוא ניתן בעת שהממנה לא היה בעל כשירות

דחיית התביעה:

א"פ 5658-06-20 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח' -

בית המשפט דחה את התביעה כאשר קבע כי לא הוכח שהופעל לחץ או השפעה בלתי הוגנת על האם בעת החתימה, ואף עולה כי האם הביעה את רצונה בכך.
בית המשפט לא מצא עילה לביטול ייפוי הכוח המתמשך מאחר והוכח כי הוא נחתם מרצונה החופשי של האם, כשהיא כשירה, וכי הנתבע ממלא את תפקידו כראוי ודואג לטובתה של האם.

א"פ 17207-12-20 ב. נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח' -

בית המשפט קבע כי אין כל הצדקה לביטול ייפוי הכוח המתמשך וכי הוא ניתן כדין מתוך רצונו החופשי של האב.
בית המשפט בקביעתו, נתן משקל מיוחד לעדויות המומחים הרפואיים ולעובדה שהתובעת לא הצליחה להוכיח את טענותיה בדבר חוסר כשירות או השפעה בלתי הוגנת.

קבלת התביעה:

א"פ (משפחה תל אביב-יפו) 23-03-29998 פלונית נ' פלוני (נבו 29.5.2023)

"בתמונה הכוללת אשר התבררה לביהמ"ש כפי שפורטה לעיל לגבי חוו"ד לגבי מצבה של הממנה וכן מהתמונה הנרחבת שהוצגה על ידי הרווחה שוכנעתי כי יפוי הכח ניתן בעת שהממנה לא הייתה בעלת כשרות לערוך אותו. אשר על כן, אני מורה על ביטול יפוי הכח המתמשך. 20. מכח סמכותי לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוט' ועל מנת שלא יהיה מצב שבו האם נשארת ללא מענה אני מורה כי עד להחלטה אחרת תישאר האם בסידור המוסדי הקיים."

32כט(א)(3)- בית המשפט ראה כי לשם שמירה על ענייניו של הממנה,

יש למנות אפוטרופוס שידאג לענייניו, כולם או חלקם

דחיית התביעה:

א"פ 5658-06-20 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח' -

אדגיש – כי תפקידו של הנתבע, על פי יפוי הכוח המתמשך הינו לדאוג לענייניה של האם, הרפואיים והרכושיים, ומחלוקת הצדדים, הלכה למעשה, נוגעת לשאלה – מי יטפל באם.

לא התרשמתי כי רצונו של הנתבע, או כוונתו, לפעול או לפגוע בכספיה של האם, אלא דווקא לטפל בענייניה של האם על פי רצונה וטובתה.

נוכח האמור והמפורט לעיל, לא מצאתי לנכון להתערב ולשנות את מתווה הטיפול באם, וזאת נוכח רצונה של האם, כפי שבא לידי ביטוי ביפוי הכוח המתמשך, ונוכח הטיפול המיטבי לו האם זוכה כיום ע"י הנתבע.

 א"פ (משפחה ירושלים) 17851-04-23 ע' ל' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז ירושלים (נבו 16.1.2024) -

בית המשפט קבע כי עד להכרעה סופית בתיק, ימונה אפוטרופוס חיצוני לצורך שמירה על הממנה. "מינוי גורם חיצוני ניטרלי של אפוטרופוס זמני לגב' ל' נכון יותר עבור הגב' ל' ויעלה בקנה אחד עם טובתה בעת הזו, על פני מינוי משותף של המרכז עם מי מילדיה בכל הנוגע לענייניה הרפואיים, אשר דומה כי בנסיבות דנו אך יערים קשיים ויסרביל את המינוי, שממילא נועד לפרק זמן זמני לשם מתן מענה מידי וניטרלי, לשם סיפוק צרכיה של הגב' ל', עד להכרעה בהליך ביטול ייפוי הכוח המתמשך." לאור האמור, בהתחשב בעמדות האפוטרופסית לדין לגב' ל' וב"כ היועמ"ש והתסקיר שהוגש לפני, הנני מורה על מינוי "המרכז הישראלי לאפוטרופסות", כאפוטרופוס זמני לגב' ל' לתקופה של 6 חודשים."

קבלת התביעה באופן חלקי:

עמ"ש (מחוזי מרכז) 22-10-52103 ש.א.נ' ל.ו (נבו 28.5.2023) -

בית המשפט המחוזי ביטל את ייפוי הכוח המתמשך לעניין רכושו של הממנה בלבד, והותיר את ייפוי הכוח המתמשך לעניין גופו של הממנה.
"לאור כל האמור לעיל, יש לדחות את ערעורה של ל' בדבר ביטול ייפוי הכוח ולהותיר על כנו את מינויה כאפוטרופא לגוף. בנוסף, לאור התרשמות גורמי המקצוע ועל מנת לשמור על ענייניו הכספיים של א', יש לבטל את מינויה של ל' כאפוטרופא לרכושו של א', ולמנות אפוטרופוס אובייקטיבי חיצוני."

על פסק הדין כאמור הוגש ערעור ב**ע"מ 4917/23 פלוני נ' פלונית (נבו 6.12.2023)**, בו טוענים המבקשים כי בית המשפט לענייני משפחה, כמו גם בית המשפט המחוזי, לא דנו כלל בטענותיהם כי יש להורות על ביטול ייפוי הכוח אף מחמת ניצול והשפעה בלתי-הוגנת של המשיבה כלפי אביהם. לטענתם, בית המשפט לענייני משפחה קבע כי לא מתקיימות במקרה דנן כל עילות הבטלות המנויות בסעיף 32כט(א)(2) לחוק, אך זאת, כאמור, מבלי שנידונו כלל העילות של ניצול והשפעה בלתי-הוגנת המופיעות ברישא הסעיף. המבקשים אינם עותרים להחזרת עניינם לערכאה הדיונית, אלא לביטול הקביעה בפסק הדין כי לא התקיימות העילות האמורות לעמדתם, וזאת על מנת שלא ייצור השתק פלוגתא ביחס לעילות אלו.

בית המשפט העליון קבע: "יתקבל הערעור - במובן זה שפסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה יתוקן, כמו גם פסק דינו של בית המשפט המחוזי - כך שהקביעה שלפיה, לא מתקיים האמור בסעיף 32כט(א)(2) לחוק, תחול רק לעניין כשירותו של האב בעת החתימה על ייפוי הכוח; ולא יקום כל השתק פלוגתא באשר ליתר החלופות המפורטות ברישא של סעיף 32כט(א)(2) לחוק."

קבלת התביעה:

א"פ (משפחה צפת) 12248-07-22 ס' נ' ש.פ (נבו 10.11.2022) -

בית המשפט קבע כי הממונה פעל בניגוד לטובתו של הממנה, וביטל את ייפוי הכוח המתמשך. עוד קבע ביהמ"ש, כי לצורך שמירת זכויות הממנה, יש למנות לו אפוטרופוס חיצוני. "עוד שוכנעתי כי לשם שמירה על ענייניו יש למנות לו אפוטרופוס, שכן ללא מינוי, עלולים להיפגע זכויותיו וצרכיו ולא ניתן להשיג את מטרת המינוי ולשמור על טובתו של המשיב 1 בדרך הפוגעת פחות בזכויותיו, חירותו ועצמאותו."

שאלות

